

0111 განათლების მეცნიერება EDUCATION SCIENCE

გრამატიკული კომპეტენციის განვითარება ინტერაქტიული მეთოდების გამოყენებით
მზია ზანგალაძე
გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
E-mail: zangaladzemzia@gmail.com
თამუნა ხეთაგური
შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტი
E-mail: tkhetaguri@ibsu.edu.ge

რეზიუმე

წინამდებარე ნაშრომი ეხება გრამატიკული კომპეტენციის განვითარების პროცესში ინტერაქტიული მეთოდების გამოყენების მნიშვნელობასა და ეფექტიანობას. ნაშრომში განხილულია გრამატიკული კომპეტენციის ცნება, მისი თეორიული საფუძვლები და განვითარების ძირითადი გზები. გამოკვეთილია ინტერაქტიული სწავლების მრავალფეროვანი ფორმები, როგორცაა თანამშრომლობითი სწავლება, ჯგუფური და წყვილური სამუშაო, როლური თამაშები, დისკუსია, დებატები, პროექტებით სწავლება, პრობლემაზე დაფუძნებული აქტივობები და ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენება. კვლევაში გაანალიზებულია ფსიქოლოგიური და პედაგოგიკური ფაქტორების მნიშვნელობა, რომლებიც განსაზღვრავს ინტერაქტიული მეთოდების ეფექტიანობას სასწავლო პროცესში. ნაჩვენებია, რომ ინტერაქტიული მიდგომები ხელს უწყობს მოსწავლეთა აქტიურ ჩართულობას, გრამატიკული ცოდნის გააზრებასა და პრაქტიკულ გამოყენებას, გამოკვეთილია შეცდომების აღმოჩენისა და თვითრეგულაციის უნარები, მოტივაცია, თვითდაჯერებულობა და სწავლისადმი პოზიტიური დამოკიდებულება. ინტერაქტიული სწავლება გრამატიკას აქცევს ცოცხალ, ფუნქციურ და მიზნობრივ ცოდნად, რომელიც არა მხოლოდ ენობრივი სიზუსტის, არამედ კომუნიკაციური უნარების განვითარების მნიშვნელოვან საფუძველს წარმოადგენს.

საკვანძო სიტყვები: გრამატიკული კომპეტენცია, ინტერაქტიული სწავლება, თანამშრომლობითი სწავლება, კომუნიკაციური მიდგომა, გრამატიკის სწავლება, ციფრული ტექნოლოგიები.

შესავალი

გრამატიკული კომპეტენციის განვითარების პროცესში ინტერაქტიული მეთოდების როლსა და მნიშვნელობას განსაკუთრებული ადგილი უკავია ქართულ ენაში. იგი მიზნად ისახავს მოსწავლის ენობრივი, კომუნიკაციური, კოგნიტური და სოციალური უნარების განვითარებას. სწორედ ამ კონტექსტში განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს ინტერაქტიული სწავლება, რომელიც მოსწავლეს აქცევს სასწავლო პროცესის აქტიურ მონაწილედ. იგი ეხმარება მოსწავლეს გრამატიკული ფორმების არა მხოლოდ ფორმალურად, არამედ ფუნქციურად და კონტექსტურად ათვისებაში. ინტერაქტიული სწავლება გულისხმობს მოსწავლეთა ერთმანეთთან და მასწავლებელთან აქტიურ ურთიერთქმედებას, კოლაბორაციულ მუშაობას, აზრის გაზიარებას, პრობლემის გადაჭრასა და შექმნაზე ორიენტირებულ დავალებებს. სწორედ ამ პროცესში გრამატიკა აღარ არის მშრალი წესების ერთობლიობა; იგი იქცევა აზრის გამოთქმის, კომუნიკაციისა და შემოქმედებითი თვითგამოხატვის საშუალებად.

ძირითადი ნაწილი

გრამატიკული კომპეტენცია მოიცავს მორფოლოგიურ, სინტაქსურ, სემანტიკურ და ნაწილობრივ ფონოლოგიურ ცოდნასაც, რადგან სწორი გრამატიკული ფორმის შერჩევა ხშირად დაკავშირებულია მნიშვნელობის, კონტექსტისა და კომუნიკაციური მიზნის გააზრებასთან. გრამატიკული კომპეტენცია არ ნიშნავს მხოლოდ წესების ცოდნას. ის გულისხმობს: წინადადების სწორად აგების უნარს; დროების, ასპექტის, მოდალობის, რიცხვის, სქესისა და შეთანხმების წესების ფლობას; გრამატიკული ფორმების ფუნქციურ გამოყენებას კომუნიკაციაში; ენობრივი შეცდომების აღმოჩენისა და კორექტირების უნარს; ფორმისა და მნიშვნელობის კავშირის გააზრებას.

მნიშვნელოვანია, რომ თანამედროვე მეთოდიკაში გრამატიკული კომპეტენცია აღარ განიხილება იზოლირებულ უნარად. იგი მჭიდროდაა დაკავშირებული ლექსიკურ კომპეტენციასთან, დისკურსულ კომპეტენციასთან, პრაგმატიკულ კომპეტენციასთან და სტრატეგიულ კომპეტენციასთან. გრამატიკული კომპეტენცია შეიძლება დაიყოს რამდენიმე ელემენტად: მორფოლოგიური კომპეტენცია; სინტაქსური კომპეტენცია; სემანტიკური კომპეტენცია; ფუნქციური კომპეტენცია.

გრამატიკული კომპეტენციის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანია ინტერაქტიული მეთოდების გამოყენება. ინტერაქტიული სწავლება არის სწავლების ისეთი ფორმა, რომელიც დაფუძნებულია ურთიერთქმედებაზე, ასეთი მიდგომა გულისხმობს აქტიურ მონაწილეობას, აზრის გამოთქმას, თანამშრომლობასა და პრობლემის ერთობლივ გადაჭრას. ინტერაქტიული მეთოდების მიზანია: მოსწავლის ჩართულობის გაზრდა; ცოდნის კონსტრუირება გამოცდილების გზით; ენობრივი უნარების პრაქტიკული გამოყენება; კრიტიკული აზროვნებისა და დამოუკიდებლობის განვითარება; სასწავლო პროცესის უფრო საინტერესო და შედეგიანი ორგანიზება.

ინტერაქტიული სწავლება მჭიდროდ უკავშირდება კონსტრუქტივიზმს. კონსტრუქტივისტული ხედვის მიხედვით, ცოდნა არ გადაეცემა მზა სახით; იგი იქმნება ინდივიდის მიერ აქტიური მოქმედების, გამოცდილებისა და სოციალური ურთიერთობის საფუძველზე. ინტერაქტიული სწავლება ეფექტიანია მაშინ, როდესაც მოსწავლე აქტიურად ამუშავებს ინფორმაციას, აკავშირებს ახალ ცოდნას უკვე არსებულ ცოდნასთან და თავად მონაწილეობს აზრის კონსტრუირებაში.

ინტერაქტიული მეთოდები განსაკუთრებით სასარგებლოა ფსიქოლოგიური თვალსაზრისითაც. გრამატიკის სწავლისას მოსწავლე ხშირად განიცდის შეცდომის შიშს, დაბალ თვითმეფასებას ან პასიურობას. ინტერაქტიული გარემო კი ამცირებს შფოთვას და ქმნის უსაფრთხო სივრცეს ექსპერიმენტებისთვის.

გრამატიკული კომპეტენციის განვითარებისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს თანამშრომლობით სწავლებას. იგი არის მეთოდი, რომლის დროსაც მოსწავლეები მცირე ჯგუფებში ერთობლივად მუშაობენ საერთო მიზნის მისაღწევად. ეს მეთოდი განსაკუთრებით ეფექტიანია გრამატიკის სწავლებისას, რადგან ჯგუფური მუშაობა საშუალებას აძლევს მოსწავლეებს, ერთმანეთს აუხსნან წესები, შეადარონ პასუხები და ერთად აღმოაჩინონ შეცდომები.

წყვილური მუშაობა ინტერაქტიული სწავლების ერთ-ერთი ყველაზე პრაქტიკული ფორმაა. წყვილური აქტივობები შეიძლება მოიცავდეს: დიალოგების შედგენას; სურათის აღწერას; წინადადებების დასრულებას; გრამატიკული შეცდომების პოვნასა და გასწორებას; ტრანსფორმაციულ სავარჯიშოებს. ამგვარი მუშაობა მოსწავლეს აძლევს შესაძლებლობას, აქტიურად იფიქროს ენობრივ ფორმაზე და დაუყოვნებლივ გამოიყენოს იგი პრაქტიკაში.

როლური თამაში ერთ-ერთი ყველაზე ეფექტური მეთოდია ქართული და უცხოური ენის სწავლებისას, რადგან ის მოსწავლეს აძლევს შესაძლებლობას, „შევიდეს“ კონკრეტულ კომუნიკაციურ სიტუაციაში და გამოიყენოს გრამატიკული ფორმები ბუნებრივ კონტექსტში. როლური თამაშის დროს მოსწავლე არა მხოლოდ იმახსოვრებს გრამატიკულ ფორმას, არამედ აცნობიერებს მის ფუნქციას რეალურ ცხოვრებაში. ეს მნიშვნელოვნად ამცირებს ფორმალური სწავლისა და პრაქტიკული გამოყენების შორის არსებულ უფსკრულს.

დისკუსია წარმოადგენს ინტერაქტიული სწავლების ძლიერ ინსტრუმენტს, რადგან იგი იწვევს მოსწავლეს, გამოხატოს საკუთარი აზრი და დაასაბუთოს იგი. დისკუსიის დროს გამოყენებული ენა ხშირად მოითხოვს რთულ გრამატიკულ ფორმებს: პირობით წინადადებებს, მოდალურ ზმნებს, მიზეზ-შედეგობრივ კავშირებს, შედარებით კონსტრუქციებს. დებატები კიდევ უფრო მეტად ავითარებს გრამატიკულ კომპეტენციას, რადგან მოსწავლე იძულებულია, ყურადღება მიაქციოს ლოგიკურ თანმიმდევრობას.

პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლება გულისხმობს ისეთ დავალებებს, სადაც მოსწავლეებს ეძლევათ კონკრეტული პრობლემა და ისინი თავად ეძებენ მის გადაწყვეტას. ასეთ დავალებებში გრამატიკული ფორმები გამოიყენება მიზნობრივად და კონტექსტურად.

პროექტებით სწავლება ერთ-ერთი ყველაზე შედეგიანი ინტერაქტიული მეთოდია, რადგან იგი აერთიანებს კვლევას, თანამშრომლობას, წერით და ზეპირ უნარებს. პროექტზე მუშაობისას მოსწავლეები იყენებენ გრამატიკულ ფორმებს სხვადასხვა ტექსტში: აღწერაში, პრეზენტაციაში, ანგარიშში, დიალოგში. პროექტი შეიძლება იყოს: თემატური პრეზენტაცია; მინი კვლევა; ბუკლეტის შექმნა; პოსტერის ან ელექტრონული სლაიდების მომზადება; კონკრეტული სოციალური ან კულტურული თემის განხილვა. ასეთი მუშაობა ავითარებს არა მხოლოდ გრამატიკას, არამედ აკადემიურ წერას, შემოქმედებით აზროვნებასა და ინფორმაციის ორგანიზების უნარს.

გრამატიკული თამაშები სწავლას ხდის სახალისოს, დინამიკურსა და შედეგიანს. თამაშური ფორმა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია დაბალი და საშუალო დონის მოსწავლეებისთვის, რადგან იგი ამცირებს შიშს და ზრდის ჩართულობას.

შიდობა გამოყენებულ იქნას: გრამატიკული ქვიზები; ბინგო; ბარათების თამაში; წინადადებების აწყობა; შეცდომის პოვნა; სწრაფი შეჯიბრებები წყვილებსა და ჯგუფებს შორის. თამაში ხელს უწყობს ცოდნის განმტკიცებას და ავტომატიზაციას.

თანამედროვე განათლებაში ციფრული რესურსები მნიშვნელოვან ადგილს იკავებს. ონლაინ პლატფორმები საშუალებას იძლევა, მოსწავლემ გრამატიკა ივარჯიშოს დამოუკიდებლად და ჯგუფურად. ციფრული პლატფორმები ეხმარება მასწავლებელს, მოახდინოს მასალის დიფერენციალი და ინდივიდუალური უკუკავშირის მიწოდება.

ინტერაქტიული მეთოდების ერთ-ერთი მთავარი უპირატესობა ისაა, რომ ისინი ხელს უწყობენ ცოდნის გააზრებულ დამუშავებას. ინტერაქტიული საქმიანობა, როგორც წესი, ზრდის მოსწავლეთა შინაგან მოტივაციას. აქტიური მონაწილეობა, ჯგუფური წარმატება და თამაშური ფორმა ქმნის პოზიტიურ სასწავლო გამოცდილებას. მოტივირებული მოსწავლე უფრო ხშირად ეცდება გრამატიკული ფორმების სწორად გამოყენებას და აღარ მოერიდება საუბარს.

გრამატიკული კომპეტენცია და კომუნიკაციური კომპეტენცია ერთმანეთთან მჭიდროდაა დაკავშირებული. ინტერაქტიული მეთოდები გრამატიკას უკავშირებს რეალურ კომუნიკაციას, რაც მოსწავლეს ეხმარება არა მხოლოდ სწორი ფორმის შერჩევაში, არამედ მისი კომუნიკაციური მიზნის გააზრებაში.

ინტერაქტიული სწავლება შეცდომას არ განიხილავს, როგორც მხოლოდ უარყოფით მოვლენას. შეცდომა ხდება სწავლების რესურსი. როცა მოსწავლე დააფიქსირებს საკუთარ შეცდომას ჯგუფურ მუშაობაში ან მასწავლებლის უკუკავშირში, იგი უკეთ იაზრებს სწორი ფორმის მნიშვნელობას.

ინტერაქტიული პროცესი მოსწავლეს ასწავლის, რომ თავად იმართოს საკუთარი სწავლის პროცესი: შეამოწმოს, შეადაროს, გაანალიზოს და გააუმჯობესოს შედეგი. ეს უნარი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მაღალი დონის გრამატიკული კომპეტენციის ჩამოყალიბებისას.

ინტერაქტიული მეთოდების ეფექტიანი გამოყენებისთვის სასურველია შემდეგი რეკომენდაციების გათვალისწინება: გრამატიკული მასალის კონტექსტში მიწოდება, აქტივობების მრავალფეროვნება, შეცდომების პოზიტიური მართვა, რეალურ კომუნიკაციასთან დაკავშირება, ციფრული რესურსების გამოყენება, დიფერენცირებული სწავლება.

ამრიგად, ნაშრომში განხილულია გრამატიკული კომპეტენციის ცნება, მისი თეორიული საფუძვლები და განვითარების გზები, აგრეთვე ინტერაქტიული მეთოდების მრავალფეროვანი ფორმები: თანამშრომლობითი სწავლება, ჯგუფური და წყვილური სამუშაო, როლური თამაშები, დისკუსია, დებატები, პროექტებით სწავლება, პრობლემაზე დაფუძნებული აქტივობები და ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენება. კვლევის მსვლელობისას ნათელი ხდება, რომ ინტერაქტიული მიდგომები ხელს უწყობს გრამატიკული ცოდნის გააზრებას, პრაქტიკულ გამოყენებას, შეცდომების აღმოჩენასა და თვითრეგულაციას, აგრეთვე მოტივაციის, თვითდაჯერებულობისა და სწავლისადმი პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას. ასე რომ, გრამატიკული კომპეტენციის განვითარება ინტერაქტიული მეთოდების გამოყენებით არა მხოლოდ პედაგოგიურად გამართლებულია, არამედ თანამედროვე განათლების მოთხოვნებს სრულად პასუხობს.

დასკვნა

გრამატიკული კომპეტენციის განვითარება თანამედროვე განათლების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს, რადგან იგი განსაზღვრავს ენის სწორ, გააზრებულ და ფუნქციურ გამოყენებას. კვლევამ აჩვენა, რომ ინტერაქტიული მეთოდების გამოყენება მნიშვნელოვნად ზრდის სასწავლო პროცესის ეფექტიანობას და ხელს უწყობს მოსწავლეთა აქტიურ ჩართულობას.

თანამშრომლობითი სწავლება, წყვილური და ჯგუფური სამუშაო, როლური თამაშები, დისკუსია, პროექტებით სწავლება, პრობლემაზე დაფუძნებული აქტივობები და ციფრული ტექნოლოგიები ქმნის ისეთ სასწავლო გარემოს, სადაც გრამატიკა აღარ აღიქმება მხოლოდ წესების მექანიკურ სისტემად, არამედ გადაიქცევა რეალური კომუნიკაციის საშუალებად.

ინტერაქტიული მიდგომები მოსწავლეებს ეხმარება გრამატიკული ფორმების გააზრებაში, პრაქტიკულ გამოყენებაში, შეცდომების დამოუკიდებლად აღმოჩენასა და თვითრეგულაციის უნარების განვითარებაში. ამასთანავე, ისინი ზრდის მოტივაციას, თვითდაჯერებულობასა და სწავლისადმი პოზიტიურ დამოკიდებულებას.

ამრიგად, ინტერაქტიული მეთოდების გამოყენება გრამატიკული კომპეტენციის განვითარების პროცესში წარმოადგენს თანამედროვე, ეფექტიან და პედაგოგიკურად გამართლებულ მიდგომას, რომელიც სრულად შეესაბამება თანამედროვე განათლების მოთხოვნებს.

ლიტერატურა

1. ახალაძე, ნ. (2018). ქართული ენის სწავლების თანამედროვე მეთოდთა. თბილისი: "მერიდიანი".
2. ბერიძე, ნათია (2020). „ინტერაქტიული მეთოდების გავლენა გრამატიკული უნარების განვითარებაზე“. ჟურნალი განათლების მეცნიერება, №2, გვ. 45–53.
3. გორგაძე, მაია (2021). მოსწავლეზე ორიენტირებული სწავლება და ინტერაქტიული მეთოდები. ბათუმი: შ. რუსთაველის სახ. უნივერსიტეტის გამომცემლობა.
4. კვაჭაძე, ლ. (1996). ქართული ენის სინტაქსი. თბილისი: "განათლება"
5. მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი. აქტიური სწავლების სტრატეგიები. თბილისი.
6. Brown, H. D. (2007). Principles of Language Learning and Teaching. Pearson Education.
7. Harmer, J. (2007). The Practice of English Language Teaching. Pearson Longman.
8. Larsen-Freeman, D. (2001). Teaching Language: From Grammar to Grammaring. Heinle & Heinle.
9. Larsen-Freeman, D. (2014). Teaching Grammar. In M. Celce-Murcia (Ed.), Teaching English as a Second or Foreign Language.
10. Scrivener, J. (2011). Learning Teaching. Macmillan Education.
11. Ellis, R. (2006). Current Issues in the Teaching of Grammar: An SLA Perspective. TESOL Quarterly.

Development of Grammatical Competence Through the Use of Interactive Methods

Zangaladze Mzia
Khetaguri Tamuna

Abstract

The present paper examines the significance and effectiveness of using interactive methods in the development of grammatical competence. The study discusses the concept of grammatical competence, its theoretical foundations, and the principal approaches to its development. Particular attention is paid to various forms of interactive teaching, including cooperative learning, group and pair work, role-playing activities, discussions, debates, project-based learning, problem-based activities, and the integration of digital technologies. The research analyzes the importance of psychological and pedagogical factors that determine the effectiveness of interactive methods within the educational process. The study demonstrates that interactive approaches promote students' active engagement, facilitate the comprehension and practical application of grammatical knowledge, and foster the development of error-detection and self-regulation skills, motivation, self-confidence, and positive attitudes toward learning. Interactive teaching transforms grammar into dynamic, functional, and purposeful knowledge, serving not only as a foundation for linguistic accuracy but also as a crucial basis for the development of communicative competence.

Keywords: grammatical competence, interactive learning, cooperative learning, communicative approach, grammar teaching, digital technologies.